

Література:

1. Oxford Languages | The Home of Language Data. Oxford Languages | The Home of Language Data. URL: https://en.oxforddictionaries.com/definition/political_correctness (date of access: 24.11.2023).
2. Suzuki N. 「行き過ぎ」を防ぐには？ポリティカルコレクトネスと向き合う方法. Cosmopolitan. URL: <https://www.cosmopolitan.com/jp/trends/society/a40343769/political-correctness> (date of access: 24.11.2023).
3. Комісаров К. Політична коректність як лінгвопрагматична категорія (на матеріалі сучасної японської мови). Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. *Східні мови та літератури*. 2017. № 1. С. 19–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Sm_2017_1_6 (дата звернення: 24.11.2023).
4. ポリコレとは？具体的な事例と、企業が対策しておきたい5つのこと | PR TIMES MAGAZINE. PR TIMES MAGAZINE. URL: <https://prtimes.jp/magazine/political-correctness> (date of access: 24.11.2023).
5. ポリティカルコレクトネス (PC) とは・意味 | 世界のソーシャルグッドなアイデアマガジン | IDEAS FOR GOOD. IDEAS FOR GOOD. URL: <https://ideasforgood.jp/glossary/political-correctness> (date of access: 24.11.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-37>

Кучеренко А. О.

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри мов і літератур Близького та Середнього Сходу
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ АРАБСЬКОМОВНОГО ДИПЛОМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ X (НА МАТЕРІАЛАХ ДОПИСІВ ПРО ІЗРАЇЛЬСЬКО-ПАЛЕСТИНСЬКИЙ КОНФЛІКТ)

Сьогодні складно знайти сферу життя, на яку не вплинули б глобалізаційні процеси та новітні технології. Перехід до активнішого використання соціальних медіа в рутинних робочих справах торкнувся й галузі дипломатії. Термін «цифрова дипломатія» (англ. digital

diplomacy, e-diplomacy) з'явився відносно недавно та застосовується для позначення різних видів комунікації дипломатичних відомств держав та їхніх представників у глобальному медіапросторі [4, с. 4]. В арабській мові ЦД відповідають поняття *دبلوماسية رقمية* «цифрова дипломатія» або *دبلوماسية إلكترونية* «електронна дипломатія».

Дипломатичний дискурс в онлайн-просторі реалізується на формальному й неформальному рівнях і дає змогу проводити ефективну зовнішню політику, реагуючи на події, такі як нинішній ізраїльсько-палестинський конфлікт, в режимі реального часу. Складно переоцінити роль цього явища у вирішенні міждержавних питань, налагодженні мовно-культурних, політичних, економічних та інших зв'язків по всьому світу.

З одного боку, донедавна дослідники відзначали недостатній рівень залучення деяких арабських зовнішньополітичних відомств до робочої комунікації в соціальних мережах (зокрема, в Палестині та Судані) [2; 5]. Інші ж арабські країни, згідно з наявними дослідженнями, активно займаються просуванням своєї політики засобами ЦД. Наприклад, метою ЦД Кувейту, є забезпечення інформаційної присутності в медіа, підтримка позитивного іміджу держави, здійснення різноманітних кампаній в соціальних мережах та інше [1, с. 80]. О. Атві-Боатенг та Х. Аль Мазруві звертають увагу на виклики, перед якими постає ЦД в ОАЕ, включаючи вирішення конфліктів. Серед проблем арабської ЦД наводять і мовний аспект. Крім того, дипломатичні повідомлення у соціальних медіа ризикують перетворитися на знаряддя масового введення в оману [3, с. 4580], що є актуальним для українських медіа, цифрової та публічної дипломатії в умовах активної інформаційної війни.

Попри наявність наукових праць у галузі вивчення арабської ЦД як засобу комунікації в налагодженні міжнародних відносин, мова дипломатичного дискурсу в мережі X лишається малодослідженою в Україні. Водночас мережа X (Twitter) лишається популярною платформою для поширення стислих політичних меседжів (як прямих, так і завуальованих). Відтак, **актуальність** запропонованої праці зумовлена необхідністю виявлення особливостей арабської мови в контексті її використання в медіапросторі на стику офіційно-ділового та публіцистичного стилів, а також потребою виявлення тенденцій розвитку сучасного арабськомовного онлайн-дискурсу, оновлення української науково-практичної бази досліджень з арабістики. **Новизна** роботи пов'язана з тим, що це одна з перших спроб з'ясувати мовні й комунікативні особливості арабського дипломатичного дискурсу в соціальних мережах щодо ізраїльсько-палестинського конфлікту 2023 року.

Метою цієї розвідки є встановлення мовних параметрів публікацій на тему військового конфлікту в мережі X (раніше – Twitter), враховуючи вплив технологій, англійської мови та регіонального варіювання на арабську онлайн-комунікацію. Матеріалом дослідження слугували дописи зовнішньополітичних відомств Саудівської Аравії, Йорданії та Єгипту в мережі X [6; 7; 8].

На підставі аналізу близько 100 повідомлень здійснено спробу класифікації дописів за комунікативною метою (інформування щодо зустрічей, самітів, тощо; цитати виступів міністрів та інших посадовців з висловленням політичної позиції держави; офіційні заяви про зовнішньополітичні позиції держави щодо різних питань, ситуацій, конфліктів тощо; адміністративні повідомлення для громадян; уривки з виступів посадовців у ЗМІ, що містять як іміджеві, так і політичні меседжі та інше). Дописи переважно представлені полікодовими текстами, які містять як вербальний опис, так і долучені фото- і відеоматеріали. Сам текст за структурою є неоднорідним, охоплює гештеги ключових назв, теги імен посадовців-учасників заходів або інші адресати, засоби візуалізації (наприклад, емоджі рукостискань, прапорів та інше).

Виявлено фонографічні, лексичні, синтаксичні та інші відмінності у публікаціях відомств трьох країн. Найпомітнішою є різниця в текстовому контенті сторінки речника єгипетського МЗС, на якій зафіксовано ознаки телеграфного стилю (опущення окремих членів речення, заміну назв країн зображенням відповідних прапорів тощо), типового для мережі X; регіональну специфіку графічної передачі (наприклад, субституцію *ى ني*); використання англійських інтерферентів, на кшталт *لايف* «наживо» (англ. live); та інше [6]. Повідомлення про зустрічі з неарабськими колегами можуть дублюватися англійським перекладом для закордонної аудиторії.

Визначено ключові мовні штампи та кліше, які домінують в політичних повідомленнях трьох держав щодо ізраїльсько-палестинського конфлікту 2023 року. Серед них виділено часто повторювані фрази, що експліцитно виражають спонукання до вирішення ситуації: *ضرورة وقف هذه الحرب* «необхідність припинення цієї війни», *تحقيق السلام* «досягнення миру», *ترسيخ السلام* «зміцнення миру», *وقف إطلاق النار فوراً \الوقف الفوري لإطلاق النار* «негайне припинення вогню», *وقف التهجير القسري* «припинення примусової депортації», *منع توسيع رقعة الصراع* «недопущення розширення зони конфлікту», *إغاثة المدنيين وإنقاذ الأطفال* «допомога мирному населенню та порятунок дітей», *اعتماد هدنة إنسانية* «встановлення гуманітарного перемир'я» тощо. Окрему увагу приділено способам опису самої ситуації, у яких демонструється як поступова інтенсифікація подій в регіоні, так і реакція на них: *القضية*

الفلسطينية «палестинське питання», التصعيد العسكري «військова ескалація», اعتداء عسكري «військова агресія», الحرب المستعرة «колонізаторська війна» та інше. Попри переважне використання номінативу حرب «війна», зафіксовано також лексеми صراع / نزاع «конфлікт», اعتداء «напад / агресія». Для порівняння, на позначення війни проти України арабські відомства донині можуть використовувати поняття أزمة «криза» [8].

Також встановлено лексичні засоби, які виражають ставлення до дій Ізраїлю. Поруч із лексемою ندين «ми засуджуємо» передусім вжито фрази, пов'язані з порушенням міжнародного права: اعتداء عسكري واستهداف المدنيين «військова агресія і напад на мирне населення», انتهاكات سلطة «порушення міжнародного гуманітарного права окупаційною владою Ізраїлю», سلسلة الانتهاكات لكافة «низка порушень усіх міжнародних норм і законів», القوانين والأعراف الدولية «те, що [Ізраїль] чинить, є воєнними злочинами» тощо. Виходячи з таких заяв, представники міністерств формулюють меседжі для міжнародної спільноти, на кшталт إصلاح مجلس الأمن ليكون أكثر عدالة «реформування Ради безпеки [ООН], щоб вона стала більш справедливою» та ما تقوم به هو جرائم حرب والسلام لن يتم إلا بقيام دولة فلسطينية «мир буде досягнуто лише із заснуванням палестинської держави».

Подальші перспективи дослідження вбачаємо у виявленні мовних засобів, які віддзеркалюють вплив російських наративів на арабський дипломатичний дискурс в соціальних медіа, та у пошуку мовних інструментів покращення онлайн-комунікації між Україною та арабським світом.

Література:

1. Сегеда О., Смолянюк В. Сучасні процеси цифровізації в дипломатичній службі України та Кувейту. *Історико-політичні проблеми сучасного світу* : зб. наук. ст. Чернівці, 2020. Т. 42. С. 77–88. DOI: 10.31861/mhpi2020.42.77-88
2. 'Abd Allah A. Ad-diblūmāsiyya ar-raqmiyya wa dawru-hā fi muwājahati azmati al-irhābi (as-sūdānu unmuḏajan). *Humanities & Natural Sciences Journal*. 2022. 3(11). DOI: <https://doi.org/10.53796/hnsj31110>
3. Antwi-Boateng O., Al Mazrouei K. Al Ahmed. The Challenges of Digital Diplomacy in the Era of Globalization: The Case of the United Arab Emirates. *International Journal of Communication*. 2021. № 15. P. 4577–4595.
4. Manor I. The Digitalization of Diplomacy: Toward Clarification of a Fractured Terminology. *DigDiploROx Working Paper (Jan 2018)*. Oxford Digital Diplomacy Research Group. 2018. № 2. 20 p. URL: <http://www.qeh.ox.ac.uk/sites/www.odid.ox.ac.uk/files/DigDiploROxWP2.pdf> (дата звернення: 23.11.2023).

5. Zytoon M., Husain S. Digital Diplomacy as Tools of Communications Networks in foreign policy. *Wireless Personal Communication*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11277-022-10124-2>

Джерела ілюстративного матеріалу:

6. Офіційна сторінка речника МЗС Єгипту. X (Twitter). URL: <https://twitter.com/mfaegypt?lang=en> (дата звернення: 23.11.2023).

7. Офіційна сторінка МЗС Йорданії. X (Twitter). URL: <https://twitter.com/ForeignMinistry> (дата звернення: 23.11.2023).

8. Офіційна сторінка МЗС Королівства Саудівської Аравії. X (Twitter). URL: <https://twitter.com/KSAMOFA> (дата звернення: 23.11.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-38>

Стрижко Н. В.

*аспірантка кафедри теорії та історії мистецтв
Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури
м. Київ, Україна*

ЕСТЕТИКА ЛІНІЙ ТА КРАПКИ В СУЧАСНІЙ КАЛІГРАФІЇ КИТАЮ: ОБРАЗНА ТА ВІЗУАЛЬНА СКЛАДОВА

Традиційна китайська каліграфія базується на п'яти основних елементах – лініях: точка (дянь 点), горизонталь (хен 横), вертикаль (шу 竖), натискання (пе 扑) та гачок (гоу 钩) ці компоненти є основою для побудови складних ієрогліфічних знаків. У традиційній каліграфії крапка використовується для позначення початку і кінця лінії, а також як складова більш складних ієрогліфів [1]. У сучасній каліграфії крапка перетворилася на самостійний об'єкт, що несе певне смислове навантаження. Вона уособлює мінімалізм та лаконічність, в той же час маючи величезний потенціал для інтерпретації. Вона може символізувати початок і кінець, порожнечу і повноту, простір і форму. Залежно від розміру, кольору, фактури та розташування, крапка набуває різних візуальних і смислових властивостей [2].

Лінія завжди була центральним елементом китайської каліграфії, оскільки самі ієрогліфи складаються з ліній різної конфігурації. Однак сучасні каліграфи розширили уявлення про лінію, експериментуючи з її